



JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Udvalget for Forretningsordenen
Christiansborg
1240 København K

Dato: 1. juni 2023
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Kenneth Schmidt Ras-
mussen
Sagsnr.: 2023-0032/23-0102
Dok.: 2838343

Besvarelse af spørgsmål nr. 7 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 7 (Alm. del), som Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har stillet til justitsministeren den 8. maj 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Christian Fuglsang

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 7 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Forretningsordnenen:

”Vil ministeren kommentere forslaget fra Jørn Vestergaard om at lade kommissioner vurdere det retlige ansvar for ministre og redegøre for, om der er noget juridisk til hinder herfor, og vil ministeren ligeledes redegøre for, hvilke fordele og ulemper der vil være ved forslaget, jf. artiklen »Efter minksagen åbner partier for opgør om vurderinger af ministres ansvar« fra Jyllands-Posten den 7. maj 2023?”

Svar:

Det fremgår af § 4, stk. 4, 2. pkt., i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, at en undersøgelseskommission ikke kan få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar (den såkaldte ministerundtagelsesregel). Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse for en granskningskommission, jf. lovens § 1 b.

Om baggrunden for bestemmelsen kan der henvises til betænkning nr. 1315/1996 om undersøgelsesorganer, side 51 f., hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”Det er den helt overvejende opfattelse blandt udvalgets flertal, at en undersøgelseskommission – som undersøgelsesretterne efter den gældende ordning – ikke bør tage stilling til, om konstaterede forhold fra en ministers side kan begrunde, at et retligt ansvar søges gjort gældende over for ministeren. En undersøgelseskommission bør således ikke vurdere, om ministeransvarlighedsloven (eller andre relevante ansvarsregler) må antages at være overtrådt, og endnu mindre, om der kan antages at være grundlag for rigsretstiltale (eller politisk ansvar).

Efter denne opfattelse bør en undersøgelseskommission heller ikke – uden at tage stilling til de lige nævnte spørgsmål – kunne bemyndiges til at tage stilling til det mere begrænsede, generelt formulerede spørgsmål om, hvorvidt der er grundlag for at antage, at en minister har »begået fejl eller forsømmelser«. Grænsen mellem sådanne fejl m.v. og overtrædelse af ministeransvarlighedsloven er ganske flydende.

Den foreslåede begrænsning af undersøgelseskommissionernes virksomhed med hensyn til ministre skal naturligvis ses i sammenhæng med, at det i praksis efter grundloven alene tilkommer Folketinget at tage stilling til spørgsmålet om ministerens politiske ansvar eller om rejsning af sag med henblik på ministerens

retlige ansvar, jf. grundlovens §§ 15-16. Der er ingen klar grænse mellem grundlaget for politisk ansvar og grundlaget for retligt ansvar. Eventuelle retsstridige forhold vil være politisk farvede, og det praktiske sanktionsspørgsmål vil normalt være et spørgsmål om politisk ansvar.

Der er således tale om spørgsmål, som undersøgelseskommissioner dels typisk vil være mindre egnede til at bedømme, dels ligeså typisk ikke kan bedømme uden risiko for at blive aktører i en politisk konflikt.

Undersøgelseskommissionens opgave bør for så vidt angår ministre således alene være at undersøge og klarlægge de faktiske omstændigheder, der har relevans for Folketingets egen stillingtagen til spørgsmålet om ministres politiske og/eller retlige ansvar. I den forbindelse kan subjektive forhold vedrørende ministeren også undersøges og klarlægges, f.eks. hvilken viden ministeren må antages at have haft med hensyn til de oplysninger, der blev videregivet til Folketinget. Som nærmere beskrevet i kapitel 4, afsnit 4, bør det overlades til Folketingets Udvalg for Forretningsordenen (eventuelt gennem nedsættelse af et fast underudvalg) – på grundlag af en undersøgelseskommissions klarlæggelse af det faktiske begivenhedsforløb – at udarbejde indstillinger til Folketinget vedrørende vedkommende ministers eventuelle politiske eller retlige ansvar.

Et mindretal (Eva Smith, Jon Stokholm og Hellen Thorup) er enig i, at undersøgelseskommissioner ikke bør foretage en retlig vurdering af ministres ansvar. For mindretallet er dette en simpel konsekvens af, at undersøgelseskommissioner så vidt muligt skal undlade at foretage retlige vurderinger. [...]"

Generelt er jeg skeptisk over for initiativer, der kan bidrage til en unødvendig retliggørelse af det ansvar, ministre har over for Folketinget. Jeg har som bekendt inviteret Folketingets partier til en drøftelse af bl.a. opfølgning på Dybvad-udvalgets rapport og øvrige emner relateret hertil, hvor spørgsmålet om afskaffelse af ministerundtagelsesreglen også vil kunne drøftes.